

DEBRECZEN.

POLITIKAI ÉS KÖZGAZDÁSZATI HIRLAP.

A debreczeni-vidéki „függetlenségi párt” közlönye.

Megjelen hetenkint ötször: hétfőn, kedden, szerdán, csütörtökön és szombaton.

Előfizetési árak:

Helyben és postán küldve: Egy évre 10 ft. — ha. Negyed évre 2 ft 50 kr. Fél évre 5 —. Egyes szám — 10.

Hirdetési díj:

Gyászbeszédért 5 kr. Nagyobb terjedelmű, mint szintén több ízben közölték, az első sorok a legolcsóbbak.

ELŐFIZETÉSI FELHÍVÁS

„DEBRECZEN”

politikai és közgazdászati lap apr.—jun. folyamatra.

Bátorkodunk tisztelettel felkérni az olvasó közönséget, hogy lapunk rendszeres közreműködésének előmozdítására...

A „Debreczen” kiadóhivatala.

Debreczen, márt. 22.

A nagy és állandó hadsereg tartásának az államok nézve való rendkívül káros és sok visszaélésnek alkalmat szolgáltató voltát, midőn érintők, korántsem akartuk azzal szembe mondani, hogy Orosz-Magyarországnak...

Ezt Orosz-Magyarország kedvezőtlen földrajzi fekvésénél, az állam túmb vegyes és széthúzó eleménél fogva talán legutóbbi tehetné az európai államok közt...

Fájdalom! hogy ez nincs másképen, és ezen keserű dologban, mint melyet egváladalag megvádatottai nem lehet, ha keservesen is meg kell nyugodniuk.

Valjon ez a nagy haddal rendelkező vegyes házásságban élő állam bizonyos kérdések megoldásánál bír-e a tekintélynek azon súlyával, mely jobbra vagy balra billentse ha kell az igazság serpenyőjét?

Ezenfelül leírhatlan az a szekatura mit általában a magyar önkéntes ifjakkal az idegen fisztek előkötnek. A közemberek meg éppen csak muszájból szolgálnak, mert a rajuk erőszakolt idegen nyelv idegen és legfőbbnyire nemzetiségét sértő bánásmód, lehangozza és letör-

nyugodni kényszerítsen? Erre a kérdésre feleljenek Vrede herceg és a megtorlatás nélkül meglövődözött monitorok.

Egy angol, egy amerikai vagy francia sat. polgárt nem szabad megsérteni, mert ezen nemzeteknek szárazai vagy vízi katonái a helyszínre tekintélyük és hatalmuk egész súlyát teszik kockára, hogy a sértett polgárnak a helyszínén és azon melegen szereztessek elégtételt.

A mi polgárainkat rothadt narancs-csal, kövel és sárral dobálhatta a trüszti csöcselék, a nagyfülű pisze rendőrök szemeláttára, vagy támogatása mellett, senkinek se lett egy hajszála sem meggörbülve.

A szomszédban egy telhetetlen hatalom békés szomszédunk határain teljes bátorsággal szórhatta a lázítás útszkeit, véres pusztító drámát inscenirozhatott, melynek boerskoros martalócai kényük kelvük szerint csatangolhattak be határainkat, lázítva államunk ellen korlátozás nélkül, s mi, mint állam egy tiltó szót sem mertünk kihozni, hogy arra a 800 ezer harezosra támaszkodva jó szomszédunk érdekében, a gyújtogató, a tolokó véreskezű szörnyeket tiltó szavunkkal, vagy ha kell, idejében fényes frontokkal is visszautasítani igyekeztünk volna.

De hogy! sőt meghunyászkodva mint egy megveszszózt gyermek, lábujhegyen kellett járni, ne hogy Európa békéltetője megalázza hallani, és uram boesásd! minő politikai szédülés, midőn az ország akkori szemefernye a török barátságot megkötő Sztambulból megért ifjúság haza érkezett, azt a pánik jó kormányelnök, bizonyosan a medve fánál című spectsosságából, mint a tisztességes foglyokat sem szokás, drabantokkal kísértette a városba, midőn ugyan azt az ifjúságot Magyarország közvéleménye hatalmasan megjelente.

Es hogy ha kőre a háború, midőn az állam megvédelése förgona kérdésben, ezen nagy hadsereg, mit ötven év alatt egyszer se tett, valjon vissza tudná-e venni azt a vakmerőt, a ki hazánk szent földére támadogat merészelné tenni szent-ségelen lábat? Boesánat, de mi bátorkodunk feltenni az ellenkezőt.

Nem először mondják, más alkalommal is érintették már azt, hogy a köztis hadseregűl urakdók vagy divó tempók, honlok egyenest ellenkezőnek a magyar nemzet falmak természetét. Pedig bizony tudja azt az egész világ, hogy az osztrák-magyar hadaknak legjelentékenyebb, legharviassabb részét és tihlőségét a magyar ifjak teszik, de a tisztikar annyira idegen ajku, hogy a hadseregben a magyar csak mint 5 százalékyi kisebbség szerepel, s hogy több nem szerepelt, annak legfőbb oka az, hogy bármily képzett legyen is a magyar ifja a katonai tudományokban, ha nemétől jól nem tud, tisztviselőgára nem is boesát-tatik.

Ezenfelül leírhatlan az a szekatura mit általában a magyar önkéntes ifjakkal az idegen fisztek előkötnek. A közemberek meg éppen csak muszájból szolgálnak, mert a rajuk erőszakolt idegen nyelv idegen és legfőbbnyire nemzetiségét sértő bánásmód, lehangozza és letör-

píti ezt a különben hadiegyenruhában büszke és a harcban ellenállhatatlan hadi elemet és örvend azon pillanatnak, melyben győtről a csufondároskodó tisztektől, altisztektől megszabadulhat.

Ki hallott olyan felszég rendszabályt az egész világon, Auszrián kivül, hogy százezreknek olyan nyelven akarjanak katonai oktatást adni, a melyet nem ért és a melyet a magyar föld baka fiainak semmi potentát nem fog a fejébe beleörszakolni maig a világ világ lesz. — Egy ilyen hadsereget, melynek nemzeti-ségi elemei egymást gyűlölni ingerel-ve, nem lehet győzelemre vezetni. Ez fáj nekünk a nagy állandó hadsereg tartásában. És ezen segíteni 10 év lefolyása alatt, egyik magyar kormány se merse megkísérteni.

Pestmegye legközelebb tartá évnegyedes közgyűlést, melynek legnevezetesebb mozzanata Gullner Gyula azon indítványa volt, hogy a megye feliratozt inézzon az országgyűléshez a bécsi kiegyezés elvetése végett, s egy-szersmind ezen felirat támogatás céljából minden törvényhatósághoz megküldessen. Ez indítványt, az egész bizottság két százalomra méltó mameluk kirételevel roppant lelkesedéssel közölte magáéva tette. A két nagy férfi neve Tisza Lajos, a „geszti ember” testvére, a másik gr. Ráday Gedeon. Tisza azt mondá többek közt, hogy mitán sajtó, távirók, posta van, hát felesleges a törv. hatóságoknak a határozatot megküldeni, hiszen ugyis meghallják, vagy olvashatják. (Hogy is ne!) Ráday azért kívánja elvetetni Gullner feliratát, mert tudja, hogy nem veszik tekintetbe, s arra van predesztinálva, hogy az iratár vegye rendelkezése alá. Na biz enél ügyesebben is védhetne volna a kormányt Ráday, mert az keserűséggel vette komámúl a bizottság, a nélkül azonban, hogy vissza rindít volna megenni hazája érdekében minden lépést. Felvont figyelemmel várjuk hát Debrecezen törvényhatósága mikor fog önérzetre ébredni. Talán ha minden jél nem csal, megmozdult a helybeli szabadelvű-párt kebelében is a vér, s jól vagyunk értesülve, egy 5 tagu bizottság ki is van már küldve a jövőben szándékba vett lépések miként telélnék kiforralságra. Helyes! Csak hogy megint ne vakondnak módjára bujkálnak egyik rejtett helyről a másikra, hanem nyilvan, leplezetlenül, mint alkotmányos polgárok állnak, mondják el azt a szívükön fekszik.

Verhovay Gyula igazolási ügye kezd kibontakozni a koholmányok ama sorából, melybe azt a rozszakart burkolta. Így az „Ellenőr”, melyre senki nem foghatja rá, hogy Verhovay iránt különös vonalmat érez, ma követezőleg ír ez ügyben: „Az „Egyetértés” tegnapi számában olvassuk a sokat sejtető észrevételt, hogy a Verhovay-féle igazolási ügyben esetleg az „Ellenőr” szerkesztője leg több tagjának is érdekes hely juthat a tanuk padján” ha t. i. bizonyító eljárásra kerül a dolog. Az „Egyetértés” indoklatlanul esigázza fel olvasói kíváncsiságát, az Ellenőr részéről várható tanuvallomások irányában. Mert azokban ugyan semmi érdekfeszítő nincs. A mit az „Ellenőr”-nek nemcsak leg több, de jóformán minden tagja bizonyíthat, egyszerűen az, hogy Verhovay Gyula ur, a ki 1875 elején még az „Ellenőr” dolgozója volt, s a lap dolgozó társainak ivén volt adózól feljegyzve, a mult 1876-ik év tavaszán is utajását fejezte ki a lap segédszerkesztője előtt, hogy adótarozását meg az alkalommal is az „Ellenőr” ivén történet felvétel szerint rövítsa le. E czéltől az „Ellenőr” adóve iratadott, s ő a mondot adóvev terhére írt adófizetést valóban teljesítette is, mint ezt az adófizetést az ivre vezetett elismerése igazolja. Ennél többet, idevonatkozó az Ellenőr szerkesztője nem tud. Tudja azonban, e mellékes körülménytől eltekintve azt, hogy ez egész ügy a legesetlembb

valami, a mit hasonló ezimen egyáltalában elkövetni lehet; s hogy ilyen kifogásokkal meg lehet ugyan Pityi Pálnak is szerezni az „üldözött ártatlanság” nyombuszát, de nem lehet esszésségről s tapintatról tenni bizonyoságot. Ezt a bíráló bizottságnak meg kell értetni a czege-lődi kérvényezőikkel.

Oroszországból.

Szt. Pétervár, márt. 5.

„Nem kell sajnálni a pénzt; majd megfizeti a török. Minél tovább huz minket orunknál fogva a ravasz Európa, annál nagyobbra növekszik a hit ellen (odvorni) számlája.” Így nyilatkozott e napokban egy moszkvai képviselő a kerteti gyűlésen, melyen újabb áldozatokat kellett megszavazni, a hadi felszerelésre. E moszkvai szó jellemzi az orosz közvéleményt. Itt mindenki avval vigasztalja magát a türelhetlenné való állapotban, hogy a béke percei már meg vannak számlálva s hogy a eszéri seregek már addig is nem romlottak át a tarféji hitetlenekre. — annak oka melyekben rejlik, mint a napról-napra elősködő politikai mindentudók hiszik.

A terv igen világos s egyszerű. Mindenki tudja, hogy a konstantinápolyi értekezlet előtt Goreszkoffnak, a ki nem egyéb, mint közönséges papirusz-pusztító, bukniia kellett s helyét tetteresebb férfin töltötte volna be, ki nem tekint az állam kanczellári hivatalát „levelező-irodnának.”

E helyre Suvaloff volt kizemelve. De Suvaloff a döntő pillanatban megvakarta a füle tövét s azt mondta, hogy ő a „béke embere.” Így hát nem maradt más hátra, mint megmaradni az öreg fúza mellett s tovább futni a diplomatiázás sippját. És erre nagyon is befolyt Ignatieff, ki határozottan kijelentette, hogy tüstént odahagyá állását s egy pereig sem maradna a cár szolgálatában, mihelyt Oroszország egy elhamarkodott lépéssel ismét a Neszerode idejébe esnék vissza. Egyszermind egy részletes tervet dolgozott ki, mely a cár tetszését annyira megnyerte, hogy a rögtön felépéstől azonnal elállott, bevárta a konstantinápolyi értekezlet végét s bámulattal vette észre, hogy minden Ignatieff terve szerint történik. Hogy miért nem fizette meg a háborút Oroszország azonnal? — ennek oka abban rejlett, mert Ignatieffnek, személyes előterjesztéseket kellett tenni a cárnak az ő ajánlatában.

Most már nem titkolja senki, miben áll Ignatieff terve. Az iránydó körökben már régén átnézt az a nagy közönség tudomására. E szerint az első eshetőség, mely a hadi előkészületek alatt volt várható, az volt, hogy a török birodalomban oly zavarok ütnek ki, melyek azt felbomlasztják. A határnál levő orosz hadseregek, melyek ez esetben 21 nap alatt egész Törökországot elzárták volna a többi hatalmaktól, most még más céllal bírnak. A várakozással eléjük azt, hogy az öröklött pénzügyi bajokban snyilvódó Törökország leg-alább bizonyos mértékig kimerül s ha e kimerülésnek kellő foka beállt, egy pereig sem fognak késni hadának a határon való átkelésben. Bolond, vagy hazug, a ki azt hirdeti, hogy Oroszország az egész török birodalomra állítottok. Epen nem: a háború célja az, hogy egy-egy darab földet elfoglaljon a török birodalomban s azt kellő fölfüggetlenséggel ellátva oly feltétel alatt hagyja oda, hogy Oroszország hadi költségei megtérítsenek. Ezt — gondolja az orosz közvélemény — ha elő is teremtí a hitetlen, de bizonyára belehal a megértetésbe s az ingadozó birodalom önkényvesik Oroszország alá. Tehát a hadiserezt — ez az, a ki áldozatra készíti az orosz népséget s azon kilitás, hogy a terhek meg fognak könnyebülni. „Küleszt adnak, nem áldoznak”, az a meggyőződés.

Andrássy gróffal e hó 23-án fog Ignatieff beszélni. Már csütörtökön fog oda érkezni este. A mit Andrássyval fog beszélni, az itteni körök szerint épenegesen semmi fontossággal sem fog bírti, mert az önk fejedelmével szemben intim s egyenesen a cár kúlla megbízásából eredő előterjesztése lesz. — Sokan hisni szeretik, hogy Ignatieff levelet visz a

cártól Ferenc Józsefhez, s hogy utjának berlini, párisi és londoni azon része csak arra fog szolgálni, hogy az ut tulajdonképi célját el-palástolja. De én csak a tudomásomra jutott tényekre szoritkozom, melyek kétségen kívül helyezik a török elleni háborút, mihelyt a hatalmak nem kifogásolják azt, hogy Oroszország viselhesse költségeit a reformok biztosításának vagy más szóval, hogy egy darab török földet elfoglalhasson s a hatalmak ne avatkozzanak addig az ügybe, a mig Oroszország szavatartja. A kecske is jóllakik, a kóposzta is megmarad: a hatalmak képzelt befolyása is sértetlen marad, meg az orosz terv is teljese-désbe megyen.

Addig is felszerelés és mindennap fölsze-relés, hogy némi fogalmat nyujtsak önöknek a hadi felszereléséről s hogy elszólassam ne-táni reménykedéseket a békre, csak annyit közlök s ezt az itteni bízra lap hiteles kimu-tatásából veszem, egyedül a moszkvai tarto-mányi képviselét 1.560.000 frtot tetétt újab-ban folyóvá a fölszerelésre s azonkivül minden tartományi képviselét törvényesen fel van hatalmazva újabban kolönféle alapra ösz-szesen 800.000 frtot tenni folyóvá a hadi föl-szerelésre s ennek megszavazására már hi-vatalosan utasítottak is.

A vatikán tervei.

Rómából érkező tudósítások szerint, mi-előtt a vatikánban elhatározták volna azon nagyhorderejű lépést megtenni, mely a bibor-nokokhoz intézett allocutióban nyilvánvaló teljes öt hónapig fáradoztak azon, hogy megkérdé-zék a külföldi hatalmakat, vajjon a jelen kö-rülmények között helyesnek fogják-e találni az olasz kormány ellen fellépést? Franciaor-szágnak, Belgium, Spanyol-, és Bajorországnak, az osztrák-magyar kormány ellenben „nem”-mel felelték, hivatkozva utóbbi a jelenlegi keleti zavarokra. Ez oldalról felhoza-tott az is, hogy e zavarok Olaszországot is ér-deklük; mindazáltal egyelőre nem volna taná-csok hevesen fellépni. Ezen felelet jó ideig ingadozóv tette a vatikánt, hanem a mint a háború veszélye egy pillanatra eltűnni lát-szott, az Szt. Péter tanácsában is megszűntek ha-bozni, s létre jött a mult hét hétfőjén az allo-cutió, mely formaszertu haduzenet a modern Olaszországnak ellen.

Ugy látszik, hogy a Tiberisen túl illuziók-ban ringatják magokat, a mi különben 1870 óta mindig így volt, de az illuziók soha sem léptek fel oly lévél, mint jelenleg. Ugyanis iránydó körökben nem álmódoznak kevesebbről mint egy új római kérdéscről. Florenzből egész sereg jezsuita érkezett Rómába, ellátva pater Beck utasításával: a fekete sereg táboroka szakadatlanul érlyes akcióit sürget, s minden-nap levelet írogat. A vatikán vizsgálat alá veszi pénz-erejét, s úgy találja, hogy több mint 150 millió felett rendelkezik, mely nagyrészt Angliában és Franciaországban van elhelyezve. De meg ez nem elég — titokban már neki láttak a toborzásnak is: nemesek Olaszorszá-gban, hanem külföldön is gyűjtik azok aláírá-sait, kik a legelső adandó alkalommal készek lesznek a pápa zászló alatt fegyvert ragadni.

Alitják, hogy már is érkeztek be ilyen aláírású ívek. — Ha ezen nagy terv dacára annak, hogy a vatikán serege: papok, jezsuiták, apokézák s számtalan hívó egész lázzal működ-nek annak érdekében, — dugába találna dőlni, akkor IX. Pius utódja fogja folytatni a meg-kezdett munkát, ki, mint IX. Pius, magát foglyoknak nyilvánítván, bezárkózik a vati-kánba.

Maga IX. Pius is rendkívüli tevékenység-et fejt ki az ügyben. Egymás után íratja a leveleket minden felé, s maga is ír, mint pld-ául az osztrák eszászárnak. Mária-Anna esá-szárki özvegynek, a belga királynak, spanyol eskirályának, a bajor özvegy királynak, Mac-Mahonnak stb. Vannak egyletek is, melyek közreműködésüket a római kérdés insecu-rizására felajánlották. Ilyenek a németor-szági és ausztriai katolikus munkás-egylet-ek. Az allocutió azon passzusát, melyben felhívattak a hívők, hogy unszolják kormá-

dult belé, — ej haj hegyen völgyön lakada-lou, — majd csak férjhez megy már a nagy-ságos kssaszony.

A leveleket egyenként átrézte Jucezi nagy-sága, s érdeklően lökődte félre, mig végre egyre különös figyelmet fordított. Nézze csak Márcziusnak Kakasfárvól le-vél jött, ugyan kérem bontsa fel olvassuk mi az usjág.

Nó irás monda Márczi. — kívül rá írva sürgős, — nézzük s avval fölpatant a peesét. Kedves Jucezim szeretett jó lelkeim! Mióta elhagytál bennünket, azóta nagy szomorúság történt a házál.

Na az Istenért szólla ijedten Jucezi nagy-sága, olvassa csak frissen kérem.

A házál, az én kedves Marim nagy be-teg lett rögtön, és mindnyájunkat a legnagyobb aggodódás tart, mert magánkivül van; éjjel napp fantaszirozik s mindig a legatással tépelőd-ik, szegény jó leány — éjjel nappal mellette vagyok s mindnyájunkat egészen elszomorított, Sárosatáról a főorvos jár ki minden nap megnézni, bizat bennünket, hogy majd jobban lesz, de hát tudod elég lellem, a szülei aggod-lmat nehezen szünteti az ilyen biztatás mind addig mig észre nem veszi az ember csakugyan, hogy jobban van. (Folyt. köv.)

A „DEBRECZEN” TÁRGYAJA.

EMLEKEZÉS Domotió Biankára.

Elült a kárpit s pergő rokka mellett Szép „Margaréta” elmerengve ül. Tavasz lég, balzsamos úde szellet Csókodosa lengik báját körül... — Minő kép ez! A művész szegényulve Tenné le esetét e kép előtt: S aztán ha bívós ajkán megzendülve Kiszáll a dal — Lol van, ki fesse őt? — Faust!... vigyázz e titkos szép tündérre, Nem földi lény ő. — szellem, ideál! Futsz majd utána és ha el nem éred: Reál Mephistó gunykezéja száll. — Vigyázz, vigyázz! bíléscsét nagy tanárja. Az új világ el ne bukjék véled. Melyek tükre: éléd hiába tárja Öngyarlóságod, — föl nem ismered! Nagy költő! ki megalkotád a művet, Magas egédből most e helyre nézz!

Kiben lángosamúld megtestesülnek: Ez istennő a hang és az ész! Oh ritka percek! mért nem vagytok évek!... Evszadok! — az idő „bérczei!” — Hogy ecbétköböl késő nemzedékek Dalát hallhatnák visszazengeni! —

E légkörben: meteor, hullócsillag A számművésznő, léte — röpke percz: S ha egyszer lángszikrái porba hullnak: Nyomába pusztá némaságra lesz... S bár szobrokát emeljenk verének S száztüdekép önték alakját: Zengő trillán s lájja: énekének Többé semmi nem adja vissza itt!

Síess hát a művészet templomába. Ki itt alatt jársz, hogy lásd s halljad őt! Az örök szépnék bája lang roád, ha Megjelenés e magasabb fény előtt. ...Jer! s ha dalától szent gyönyörbe lángol S az istenséghez esapdos érzeted: Meg ne feledkezz egy esőndes imáról, Dícsőtívén benn! a természetet!

Kovács József.

Falusi életképek

a régi jó világából.

Irta Csallán Péter.

(Folytatás)

Eh nagysád, mi lesz a világból, ha még nagyságod is ily zavaros képzetekkel busítja nemes szívet; hiszen ha élte egy részben biányt szenved is, de más részt adhat nagysá-godnak daz kárpótlást az, hogy ez egész ma-gyar haza, dícsőséggel emlékszik rólla, s büsz-ke reá midőn arosoktrata osztályában oly ne-mes keblü urholgyet, és honleányt tud fel-mutatni, mint nagyságod, kinek nemes tettei, melyek a hon és emberiség javára irányoztat-nak, nagyságodat dícsényvel veszik körül és egy hős nemzet büszke tud lenni ily nemes keblü honleányra.

